Vliegensvlug opstijgen

De beste manier om gefrustreerd te geraken? De opstarttijd van een ovenverse Windows-installatie vergelijken met die van een systeem dat al maanden z'n ding doet. De tips uit dit artikel maken gelukkig weer komaf met die frustratie. CEDRIC MESKENS

Niks vervelender dan minutenlang te moeten wachten voor je computer helemaal is opgestart. Op het internet vind je wel heel wat programma's die beloven die opstarttijd drastisch in te korten, maar veel van die tips en technieken brengen nauwelijks iets op. Die snelheidswinst haal je net zo goed – of misschien zelfs beter – met tips die je niets kosten, behalve wat tijd. In dit artikel hebben we er negen bij elkaar gebracht die Windows wél tot meer spoed aanzetten. De volgorde waarin je ze toepast, maakt niet zoveel uit, maar ze zijn wel gerangschikt volgens dalende orde van verwachte tijdwinst: de grootste tijdbespaarders krijg je dus eerst opgedist.

Laat je pc **SNELLER OPSTARTEN**

Tijdwinst?

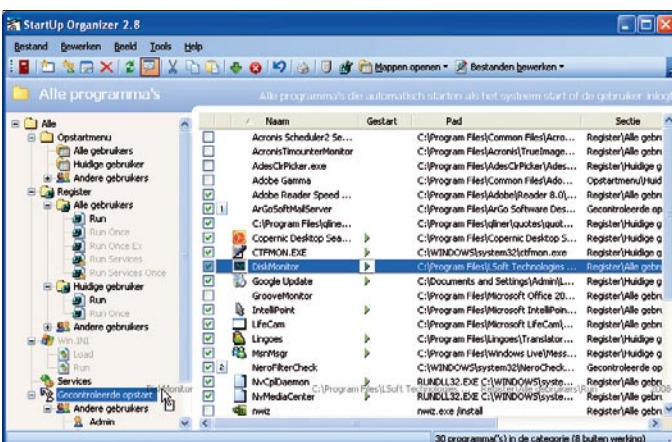
Wil je uitvissen hoeveel tijdwinst een tip je precies oplevert? Het gratis tooltje BootTimer **www.planetsoft.org** vertelt je dat tot op een duizendste seconde nauwkeurig. Je hoeft het gewoon even uit te voeren en nadien je pc te herstarten. Let wel: onder Vista werkt het alleen door het programma-icoon met de rechtermuisknop aan te klikken en vervolgens **Als administrator uitvoeren** te kiezen. BootTimer houdt trouwens geen rekening met de tijd die het BIOS nodig heeft om op te starten.

1. Je pc op de juiste manier afsluiten

Het is een beetje de wereld op zijn kop: de grootste tijdwinst bij het opstarten hangt af van de manier waarop je de pc afsluit. In plaats van je computer geheel uit te schakelen door **Uitschakelen** (XP) of **Afsluiten** (Vista) te kiezen, opteer je beter voor **Stand-by** (XP) of **Slaapstand** (Vista). Je hoeft er niet eens je geopende toepassingen voor af te sluiten: die worden namelijk netjes gekopieerd naar het RAM-geheugen van je pc, waarna de noodzakelijke systeemcomponenten net genoeg onder stroom worden gehouden om die gegevens niet verloren te laten gaan. Je zal merken dat opstarten nu opvallend vlugger gaat.
Er zit natuurlijk wel een addertje onder het gras: als de stroom toch uitvalt, speel je alle gegevens kwijt die je nog niet had opgeslagen. Een veiligere oplossing is daarom de **Slaapstand** (XP) of **Sluimerstand** (Vista), waarbij alle data eerst naar je harde schijf worden weggeschreven. Opstarten gaat dan wel iets minder snel. Vista kent trouwens een combinatie van beide methodes: de zogenoemde hybride slaapstand, die de gegevens zowel bijhoudt in het RAM-geheugen als op de harde schijf. Deze stand is de standaard afsluitmethode wanneer je in Vista de afsluitknop van het startmenu indrukt.

3. Automatisch opstarten

Wie vaak nieuwe software installeert en die niet correct verwijdert, zal snel genoeg merken dat zijn systeem lomer wordt. Dat komt vooral omdat sommige programma's zich – al dan niet heimelijk – zo installeren, dat ze automatisch samen met Windows opstarten. Dat kost niet alleen tijd, ze snoepen ook tijdens het werken met Windows systeembronnen af (geheugen en processortijd). Hoe en waar ontmasker je deze mee-eters? Dat kan met een tool die in Windows ingebouwd zit. Tik maar even *msconfig* in bij **Uitvoeren** (XP) of **Zoekopdracht starten** (Vista). Er verschijnt nu een nieuw venster, waarin het tabblad **Opstarten** zowat alle software oplijst die samen met Windows actief wordt. Het volstaat het vinkje te verwijderen naast een item om te vermijden dat die toepassing de volgende keren weer meerijdt op de rug van Windows. Een iets uitgebreidere tool is het gratis Autoruns www.tinyurl.com/ms-autoruns. Bij het opstarten krijg je alle mee-eters meteen te zien op het tabblad **Everything**, en dat in de volgorde waarin ze door Windows worden verwerkt. Ook hier zet je een item op non-actief door het vinkje weg te halen. Wil je het nóg geavanceerder, dan is er nog StartUp Organizer www.metaproducts.com (30 dagen gratis proef, daarna betaal je circa € 19). Hiermee is het bijvoorbeeld ook mogelijk om items naar de categorie **Gecontroleerde opstart** te verslepen. Druk je bij het opstarten op de **Shift**-toets, dan zullen deze items niet mee opstarten. Je kan per gebruiker een ander opstartprofiel creëren. Niet zeker welke items je mag uitschakelen? Lees dan het kaderstukje 'Wie mag er mee?'.

Haal overbodige programma's uit de korf van Windows!

2. Windows herinstalleren

We weten dat een complete herinstallatie van je systeem een zeer drastische stap is, maar je mag er zeker van zijn dat Windows achteraf weer fris als een hoentje aan de startblokken staat. We raden je in elk geval een 'schone' installatie aan, waarbij je complete partitie eerst geformatteerd wordt. Hou er wel rekening mee dat programma's en gegevens die nog op deze partitie stonden zo'n ingreep niet overleven. Het komt er dus op aan eerst een back-up te maken van alle belangrijke data. Een schijfimage lijkt het handigst, maar is in deze context géén goed idee: in zo'n image ligt namelijk elke byte opgeslagen – inclusief overtolligheden en fragmenteringen – en dat is precies wat we willen vermijden. We raden je ook aan om eerst alle stuurprogramma's te back-uppen: dat kan je achteraf heel wat zoekwerk besparen. Een handige, gratis tool hiervoor is DriverMax www.innovative-sol.com: die exporteert eerst alle drivers en weet die na de herinstallatie weer netjes te importeren en installeren.

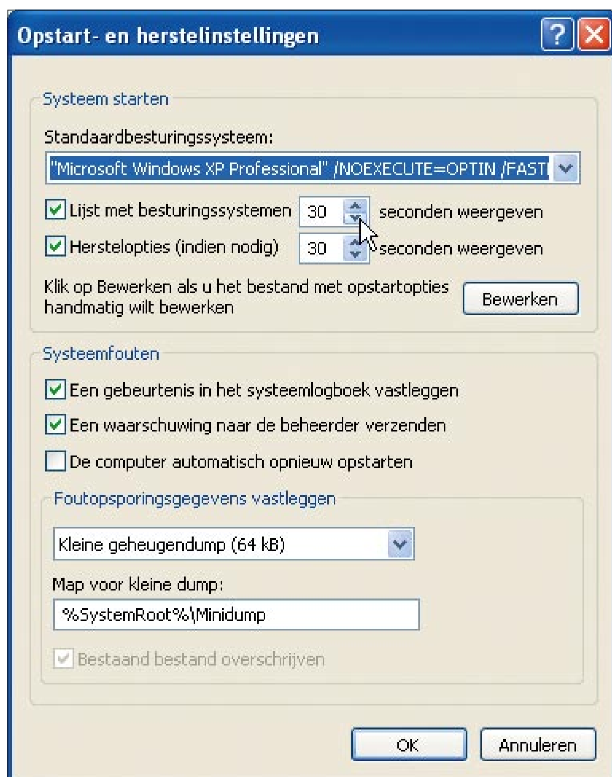
DriverMax breng ook je stuurprogramma's in veiligheid.

Wie mag er mee?

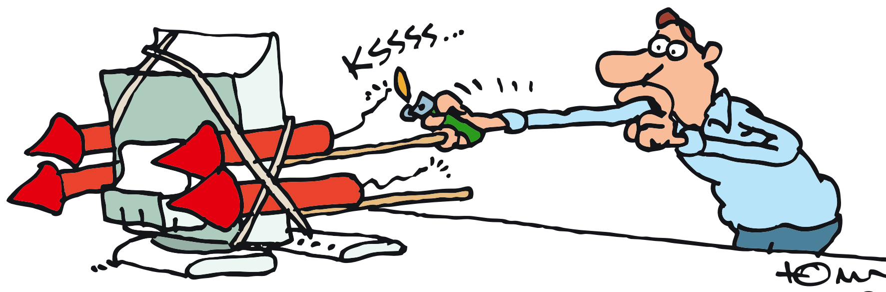
Het grote probleem bij mee-eters is natuurlijk bepalen welke items overbodig of zelfs schadelijk zijn en welke je beter ongemoeid laat? De tools bij 'Automatisch opstarten' geven hier weinig of geen aanwijzingen voor. Je kan er alvast van uitgaan dat items van bekendere producenten als Microsoft of Symantec te vertrouwen zijn. En anders ga je je heil zoeken op het internet. Dat gaat wellicht het makkelijkst vanuit de tool Autoruns: klik je hier met de rechtermuisknop op een item en dan op **Search online**, dan start Autoruns een zoektocht in Google rond het geselecteerde item.
Nuttige feedback vind je ook bij de WinTasks Process Library www.liutilities.com/products/wintaskspro/processlibrary, op www.reger24.de/processes.php en op www.answersthatwork.com/Tasklist_pages/tasklist.htm. Daar vind je uitgebreide lijsten met vaak voorkomende processen (toepassingen en services). Nog beter is www.processlibrary.com, waar je op het tabblad **Scanner** zelfs een gratis scanmodule kan downloaden: die analyseert al je actieve processen en toont je even later het resultaat op de website. Blijf zeker van de antimalwaretool. Meer zelfs: hou die te allen tijde up-to-date, zodat malware geen kans krijgt om zich in je systeem te nestelen. Een al iets ouder, handig kleinood – dat het ook onder Vista nog goed blijkt te doen – is StartupMonitor www.mlin.net/StartupMonitor.shtml. Na de installatie merk je niets meer van deze tool, maar zodra een of andere toepassing zich (heimelijk) in je systeem wil nestelen, trekt StartupMonitor aan de alarmbel.

4. Time-out

Deze tip is alleen weggelegd voor mensen die meer dan één besturingssysteem op hun pc geïnstalleerd hebben. In dat geval presenteert Windows je bij het opstarten een bootmenu, waar je dan selecteert met welk besturingssysteem je wil opstarten. Normaal gezien blijft dit menu 30 seconden zichtbaar, waarna Windows automatisch het standaard ingestelde besturingssysteem kiest. Is dat bijna altijd hetzelfde, dan kan je de wachttijd inkorten tot bijvoorbeeld 5 seconden. Dat doe je als volgt: klik met de rechtermuisknop op (**Deze**) **computer** en kies **Eigenschappen**. In Vista selecteer je **Geavanceerde systeeminstellingen**, terwijl je in XP rechtstreeks het tabblad **Geavanceerd** opent. Hier klik je op de onderste knop **Instellingen** (bij **Opstart- en herstelinstellingen**) en verlaag je het aantal seconden bij **Lijst met besturingssystemen x seconden weergeven**.

Haal sneller dat standaard besturingssysteem op!

SNELLER STARTEN

5. Aanmelden

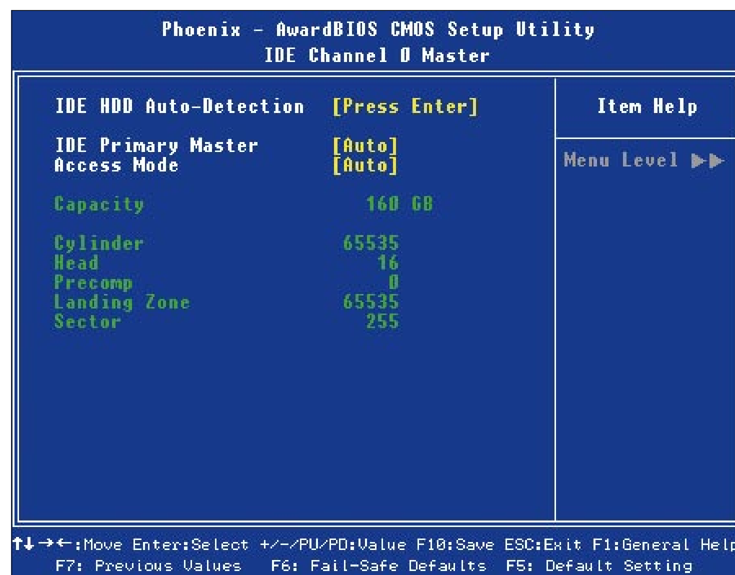
Ben je de enige die zich regelmatig aanmeldt op je computer, dan kan je met de volgende truc nog ettelijke seconden afknibbelen van de opstarttijd. Het is namelijk perfect mogelijk om Windows automatisch te laten doorstarten, zonder dat je je eerst hoeft aan te melden. Daarvoor tik je het volgende commando in bij **Uitvoeren** (XP) of bij **Zoekopdracht starten** (Vista): *control userpasswords2*. Op het tabblad **Gebruikers** (of **Algemeen**) verwijder je het vinkje bij **Gebruikers moeten een gebruikersnaam en wachtwoord opgeven om deze computer te kunnen gebruiken.** Bevestig met **OK**, vul je gebruikersnaam en wachtwoord in (tweemaal) en druk nogmaals op **OK**.

6. Je BIOS aanpassen

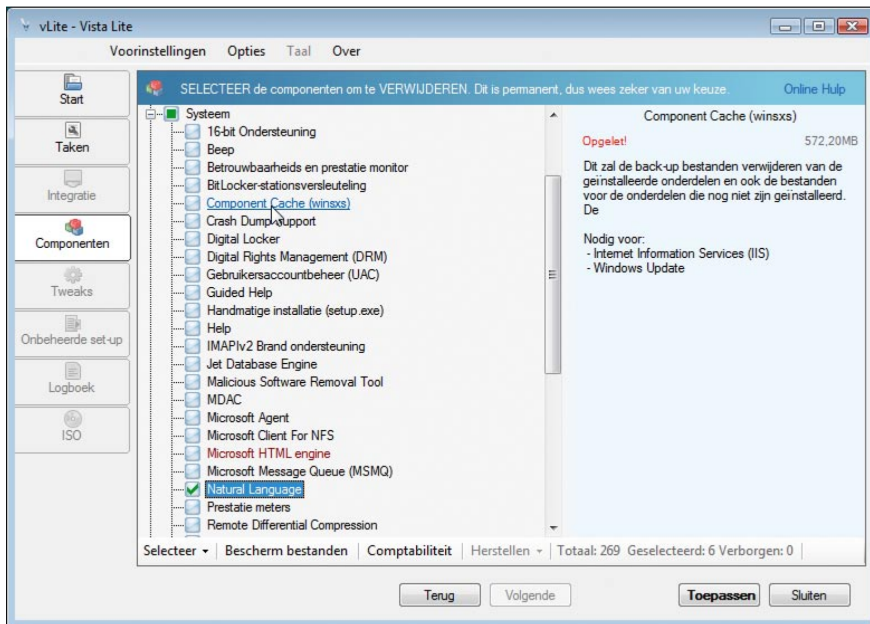

Zowat alle tips in dit artikel zorgen ervoor dat Windows zelf minder tijd nodig heeft om op de rails te staan, maar eerst moet het BIOS ('basic input output system') nog actief worden. Dat is een stukje firmware dat deel uitmaakt van je systeemhardware. Het BIOS voert onder meer een paar tests uit die niet meteen noodzakelijk zijn en die je dus veilig kan uitschakelen. Daarvoor moet je er wel eerst toegang tot krijgen. Dat doe je door kort na het opstarten een bepaalde toets in te drukken. Vaak is dat **Del** of **F2**, maar neem gewoon een kijkje in de handleiding van je moederbord of let op de informatie op je computerscherm bij het opstarten.

Ga vervolgens op zoek naar een item als **Quick Power On Self Test** of **Quick Boot** en zet dat op non-actief. Stel ook de opstartvolgorde (**Boot sequence**) zo in, dat het systeem eerst van je harde schijf probeert op te starten. De optie (**Boot Up**) **Floppy Seek** schakel je best uit, net als de optie om je harde schijf bij elke opstart opnieuw te initialiseren. In plaats van de 'autodetect'-functie voor harde schijven geactiveerd te laten, noteer je daarom beter de aangetroffen waarden, stel je het type in op **User** en leg je die waarden vervolgens vast, zodat het BIOS die niet telkens opnieuw moet opvragen.

Ook het BIOS eist zijn deel van de opstart(tijd) op...

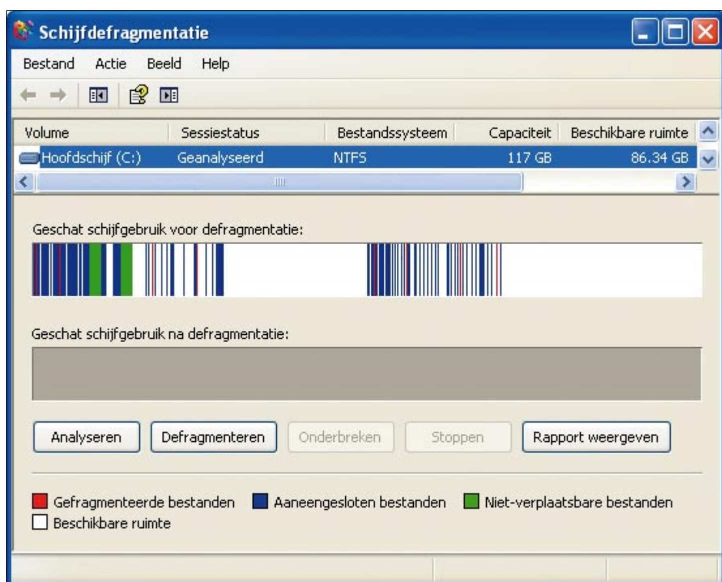

Vista, afgeslankt nog voor het op je harde schijf terechtkomt!

7. Windows strippen

De Chippendales laten zich ongetwijfeld makkelijker strippen dan Windows, maar helemaal onmogelijk is het niet. Zo kan je ongewenste componenten in XP weghalen met behulp van XPlite www.litepc.com (gratis, beperkte proefversie) – ook onderdelen die zich via de geijkte weg (Configuratiescherm, Software) niet laten verwijderen: je hoeft hier alleen maar het vinkje te verwijderen naast componenten die je niet langer nodig acht.
Er zijn ook andere tools waarmee je deze onderdelen al uit de installatie-cd/dvd van Windows kan lichten. Installeer je vervolgens Windows opnieuw met deze aangepaste schijf, dan valt er van de gewraakte items niets meer te bespeuren. Dat kan voor XP met nLite www.nliteos.com en voor Vista met vLite www.vlite.net. Laten we daar ook maar meteen een waarschuwing bij geven: zulke operaties zijn niet geheel zonder risico. Zet je iets te vlot de schaar in bepaalde componenten, dan is de kans groot dat de Windows-installatie botweg dienst weigert of je opzadelt met een instabiel systeem. Proberen staat natuurlijk vrij, al is het nog maar de vraag of zo'n drastische ingreep je de verhoopte tijdwinst zal opleveren...

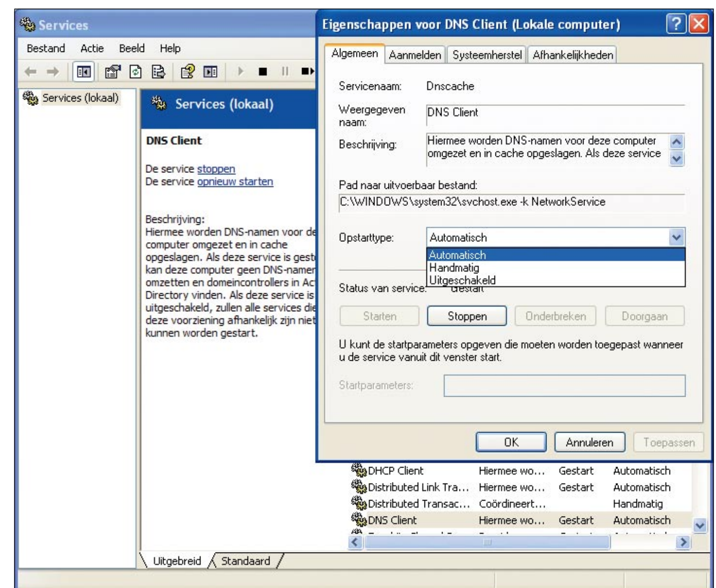

Hark die puzzelstukjes weer bij elkaar.

8. Services uitschakelen

Dat heel wat toepassingen op de achtergrond actief kunnen zijn, merk je aan de rist icoontjes die zich uiterst rechts op de taakbalk van Windows oplijnen. Er zijn echter ook heel wat processen die in alle stilte aan het werk zijn: de zogenoemde services – software die op een of andere manier de functionaliteit van Windows (en andere programma's) uitbreidt. Nu vind je die wel terug via *msconfig* (zie ook 'Automatisch opstarten'), meer bepaald op het tabblad Services, maar we raden je af om van hieruit te experimenteren. Een informatievere tool duikt op wanneer je *services.msc* intikt bij Uitvoeren (XP) of bij Zoekopdracht starten (Vista). Selecteer je hier een item, dan krijg je in het linkerpaneel meestal bijkomende uitleg. Om een service op non-actief te zetten, dubbelklik je op het bewuste item en druk je op de knop Stoppen (tijdelijk uitschakelen) of zet je het Opstarttype op Uitgeschakeld (de service blijft dan ook op non-actief bij volgende Windows-sessies).
Ook hier stelt zich het probleem welke services je 'ongestraft' mag uitschakelen. Elimineer je de verkeerde diensten, dan levert je dat in het slechtste geval zelfs een instabiel of onopstartbaar systeem op. Vraag is dus of die paar seconden tijdwinst wel de moeite lonen. Bruikbare feedback vind je alvast op het internet, op sites als www.theeldergeek.com/services_guide.htm (XP) en www.speedyvista.com/services.html (Vista).

Services uitschakelen? Laat de botte bijl maar beter thuis!

9. Defragmenteren

Een tip die op het internet vaak als de heilige graal wordt voorgesteld, is het defragmenteren van je harde schijf. Dat kan misschien wel tijdswinst opleveren bij trage en erg gefragmenteerde schijven, maar in de meeste gevallen win je hiermee hooguit een paar seconden. Anderzijds kan defragmenteren nooit kwaad – en je schijf zal je er dankbaar om zijn. ♦